

Pojetí experimentální archeologie v dětském oddíle Mamuti

Zdeněk Březina Oddíl experimentální archeologie Mamuti, Praha

Dnes již panuje mezi odbornou veřejností všeobecná shoda v tom, že oddíl Mamuti obohatil československou a poté i českou experimentální archeologii o nový prvek. Tímto prvkem je využití experimentální archeologie jako prostředku výchovy v náplni činnosti dětského zájmového oddílu.

Dosavadních 23 let činnosti oddílu Mamuti životaschopnost tohoto nápadu plně potvrzuje. Je však nutno dodat, že „pouhým“ přijetím experimentů do oddílového programu rozhodně nebyl úspěch zaručen. Z mnoha experimentů (*Březina – Červinka – Prouza – Tin-*

těra 2000), které byly v oddíle provedeny, je naprosto zřejmé, že bez určité úrovně přírodovědných znalostí a tábornických dovedností by byly výsledky mnohých z nich přinejmenším zkreslené.

Zde uvedeme několik příkladů:

Vegetační období používaných rostlin, jejich, vzhled, vlastnosti a místa výskytu je třeba znát například při provádění experimentů z oblasti

- barvení přize či látek přírodními barvivy;
- potravní řetězec – pokrmů z přírodních zdrojů;

Rozdělání, udržování a regulování ohně, a to za každého počasí, je nedílnou součástí například

- žďáření pokusných políček;
- výpalů keramiky v replikách pecí;
- vaření v keramických nádobách na otevřeném ohništi;
- obývacích experimentů v rekonstrukcích pravěkých a středověkých domů.

Další neopomenutelnou věcí, která je v oddíle od jeho počátků využívána a pro úspěšný průběh experimentu má často zásadní význam, je konzultace s odborníky. A to nejen s odborníky – vědci, ale velmi často také s lidmi, kteří danou činnost nebo její část prakticky ovládají. Předmětem takových konzultací bývá obvykle výrobní postup při replikacích nebo způsob dokumentace průběhu experimentu. Lze se tak dopátrat původních řemeslných postupů a ty pak částečně nebo zcela při experimentu použít a díky tomu je možné se vyva-

rovat zbytečných chyb nebo objevování již objeveného.

Příkladem může být postupně zvládnutí obou způsobů rozdělávání ohně (křesáním a třením dřev) nebo osvojení si základních principů zpracování proutů na košíkářské výrobky, některé textilní techniky či navázání kontaktů s americkými flint-knappery (výrobci pazourkových nástrojů), které výrazně obohatilo oddílové znalosti o výrobě štipané industrie.

Z uvedených skutečností vyplývá, že Mamuti již od svých začátků pojímali experimentální archeologii jako multidisciplinární obor, samozřejmě v měřítkách a možnostech dětského oddílu. Z dnešního pohledu je zřejmé, že toto pojetí bylo a je zcela správné. Také vývoj celé české experimentální archeologie jednoznačně spěje k multidisciplinaritě a ukazuje se, že je to jediná možná cesta k jejímu dalšímu úspěšnému rozvoji.

Obr. 1-7 Experimentální činnosti na letním táboře oddílu Mamuti, červenec 2002. ■
Experimental activities at the summer camp of the children group 'Mamuti', July 2002. ■
Experimentaltätigkeiten im Sommerlager der Kinderabteilung "Mammute", Juli 2000. ■

Literatura

- Březina, Z. – Červinka, J. – Prouza, M. – Tintěra, L.
2000: Mamuti – oddíl experimentální
archeologie a jeho historie.
Rekonstrukce a experiment v archeologii 1.
Hradec Králové, s. 158 – 162.

Summary

Approach to Experimental Archaeology According to the Children Group 'Mamuti'

The children group of experimental archaeology 'Mamuti' has enriched, during the 23 years of its existence, Czechoslovak and later Czech archaeology with a new element. The use of experimental archaeology as means of education within the activities of a children group.

From many experiments (Březina - Červinka - Prouza - Tintěra 2000) which were executed by the group it is clear that certain experiments can't be done without scientific knowledge and survival skills (for example dyeing with natural dyes, preparing food from natural sources, burning test fields, firing pottery in replica kilns, cooking in clay pots in an open fire).

Another thing we used by the group since its beginning, and which is of fundamental importance to the success of the experiments, is a co-operation with specialists who have mastered the given activities practically or theoretically. Thanks to this it is possible to avoid unnecessary errors or discovering that which has already been discovered. 'Mamuti' have approached experimental archaeology as a multidisciplinary subject, although of course within the scale and possibilities of a children group. From the current view it is clear that this approach has been correct. Also the development of the Czech experimental archaeology as a whole has tended towards a multidisciplinary approach and it seems that this is the only possible way towards its further successful development.

Auffassung der experimentellen Archäologie in der Kinderabteilung "Mammute"

Während der bisherigen Tätigkeit von 23 Jahren bereicherte die Experimentalarchäologie-Kinderabteilung "Mammute" die tschechoslowakische und dann tschechische experimentelle Archäologie mit dem neuen Element, das auf der Ausnutzung der experimentellen Archäologie für die Erziehungs-Freizeitaktivität der Kinder beruht.

Die in der Kinderabteilung verwirklichten Experimente (Březina – Červinka – Prouza – Tintěra 2000) zeigen, dass es nicht möglich ist, gewisse Experimente ohne gewisses Niveau der naturwissenschaftlichen Kenntnisse und Ferienlager-Geschicklichkeiten zu machen (z.B. färben mit Naturfarbstoffen, Vorbereitung der Speisen aus Naturquellen, Vegetationsausbrennen auf Versuchsfeldern, Keramikausglühen in Ofenrepliken, Kochen in keramischen Gefässen auf offenem Feuer).

Seit dem Beginn nutzt die Abteilung Konsultationen mit Fachleuten aus. Die verhindern unnützliche Fehler oder unnützlich Entdecken des schon Entdeckten.

Die "Mammute" begreifen die experimentelle Archäologie als ein multidisziplinäres Fach, selbstverständlich im Ausmass und im Rahmen der Möglichkeiten einer Kindergruppe. Es zeigt sich, dass diese Konzeption war und bleibt ganz richtig. Auch die Entwicklung der ganzen tschechischen experimentellen Archäologie zielt zur Multidisziplinarität, was der einzige mögliche Weg zur weiteren erfolgreichen Entwicklung dieser Wissenschaft ist.

